RAADSVOORSTEL

onderwerp

Wijzigingsbesluit Verordening Maatschappelijke Ondersteuning als gevolg van het toepassen van de verkorte procedure.

Aanleiding

In het najaar van 2022 nam de wachttijd voor inwoners die een aanvraag Wmo deden sterk toe. Dit is een landelijk probleem. Er is een aantal oorzaken voor het gestegen aantal aanvragen:

- Vergrijzing (tussen 2020 en 2040 verdubbelt) het aantal 75+ huishoudens;
- Invoering van het abonnementstarief (sinds de invoering in 2020 tot 10% extra aanvragen per jaar);
- Afname beschikbaarheid eigen netwerk.

De Wmo-consulenten doen er alles aan om inwoners binnen de wettelijke termijn ondersteuning te bieden. In 2022 moesten we concluderen dat dit niet langer lukte. We namen een aantal maatregelen om de wachtlijsten weg te werken. U bleef nauw betrokken bij het onderwerp en nam verschillende moties aan waaronder de motie Verkorten behandelprocedure Wmo (9 november 2022). We namen daarom extra maatregelen. De belangrijkste maatregel was de invoering van een verkorte procedure. We legden de nadruk op de zorgvraag, de regelgeving was niet langer uitsluitend leidend. Daarmee weken we af van onze vastgestelde Verordening Maatschappelijke Ondersteuning.

De maatregelen hebben effect gehad. Er zijn momenteel geen wachtlijsten, alleen bij complexe zorgvragen. De cliënttevredenheid is hoog zo bleek recent uit het cliëntervaringsonderzoek. De verkorte procedure beschouwen we als een blijvende verbetering van ons proces. Daarom voegen we deze toe aan onze verordening. De landelijke regelgeving verandert, o.a. vanwege een wetsvoorstel waarbij een inkomensafhankelijke eigen bijdrage wordt geïntroduceerd en het verschijnen van een rapport met nadere richtlijnen voor gemeenten die resultaatgericht werken. We verwerken zo veel mogelijk actuele wet- en regelgeving in de Verordening Maatschappelijke Ondersteuning 2024. Dit betekent echter dat we deze pas in het eerste kwartaal van 2024 aan u voorleggen.

Uitgaven die we doen op basis van onder andere de verkorte procedure zijn strikt genomen niet rechtmatig omdat de onderbouwing in de huidige verordening ontbreekt (andere maatregelen die we namen, zoals minder monitoren of verlengde besluitvorming Zorgplan zijn ook niet persé rechtmatig zonder basis in de verordening maar hebben praktisch geen financiële gevolgen). Daarom dreigt er een situatie waarin een fors deel van de uitgaven in de jaarrekening 2023 als onrechtmatig moeten worden beoordeeld. (het gaat ongeveer om enkele honderden cliënten waar gemiddeld op jaarbasis € 2,5 miljoen aan uitgaven voor zijn. Een groot deel van de uitgaven is daarmee mogelijk onrechtmatig). We vragen u daarom om onze huidige Verordening Maatschappelijke Ondersteuning met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2023 met een extra artikel over de verkorte procedure (artikel 30) vast te stellen. Wij streven er naar de verordening Maatschappelijke Ondersteuning 2024 ter besluitvorming aan u voor te leggen in Q2 waarin de verkorte procedure is opgenomen. Echter, hier kan niet op worden gewacht in verband met de jaarrekening en leggen we u dit voorstel voor.

doelstelling

- Inwoners die op basis van de verkorte procedure Wmo ondersteuning hebben ontvangen in 2023 hebben na het besluit op rechtmatige wijze ondersteuning gekregen;
- Na het besluit vervalt het risico dat de jaarrekening op onderdelen wordt afgekeurd;
- Met het besluit beschouwen we de motie Verkorte Procedure WMO als afgedaan.

argumentatie

1.1 Inwoners die op basis van de verkorte procedure Wmo-ondersteuning hebben ontvangen in 2023 hebben na het besluit op rechtmatige wijze ondersteuning gekregen.
In het najaar van 2022 zijn we aan de slag gegaan om de wachtlijsten voor de Wmo weg te werken. Dat deden we onder meer door enkelvoudige (eenvoudige) aanvragen ook eenvoudig af te doen, waar mogelijk en met toestemming van de inwoner na een telefonische intake en telefonische instemming van de gebruiker op de aanvraag. Onze verordening schrijft een ander, zorgvuldiger, maar ook tijdrovender proces voor. Strikt genomen zijn daarom de besluiten op de deze aanvragen onrechtmatig.

We zijn echter ook, mede door gelijk gebleven (goede) resultaten bij het cliëntervaringsonderzoek, tot de conclusie gekomen dat inwoners ook belang hechten aan een snelle afhandeling van hun aanvraag, ook als dat ten koste gaat van de zorgvuldigheid. Daarom nemen we de zogenaamde verkorte procedure op als extra instrument in de Verordening Maatschappelijke Ondersteuning 2024.

De verkorte procedure bestaat uit de volgende onderdelen:

- Enkelvoudige aanvragen eenvoudig afdoen (met toestemming van de cliënt zelf op deze processtap);
- Telefonische aanvraag en telefonisch akkoord door de cliënt op de aanvraag (met toestemming van de cliënt zelf op deze processtap);
- Een eenvoudige toetsing;
- Verslaglegging en monitoring verkorten: de brede uitvraag en verslaglegging komt te vervallen en er wordt ingezet op een verkort onderzoek;
- Verkorte procedure naar ambtshalve toekenning: het mogelijk maken van ambtshalve toekennen van de voorzieningen die nu vallen onder de huidige verkorte procedure.

Door de verkorte procedure door wijziging van de verordening met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2023 van toepassing te verklaren voor cliënten die vanaf dat moment ondersteuning zijn gaan gebruiken op basis van de WMO 2015 zorgen we er voor dat zij een beslissing van onze gemeente hebben ontvangen die op rechtmatige wijze tot stand is gekomen.

1.2 Hiermee beschouwen we de motie Verkorte Procedure WMO als afgedaan.
De motie die door de raad werd aangenomen riep op tot het invoeren van een verkorte procedure voor inwoners die een aanvraag deden op basis van de WMO. We hebben ervoor gekozen om in eerste instantie aan de slag te gaan voor onze inwoners. De maatregelen die we namen waren in het voordeel van onze inwoners. Juridisch gezien was dat een solide basis waarop we konden besluiten in afwijking van onze Verordening. Het wegwerken van de wachtlijsten kreeg daarom prioriteit. Met het voorliggende besluiten ronden we het proces verder af en zorgen we er voor dat de besluiten die we namen ook een rechtmatige basis hebben. Daarmee hebben we de motie uitgevoerd en beschouwen we deze als afgedaan.

Er zijn momenteel geen wachtlijsten in onze gemeente. Daarmee wijken we in positieve zin af van de situatie zoals die zich in veel andere gemeenten voordoet.

risico's en kanttekeningen

1.1.1 We verwachten op termijn een toename van het aantal aanvragen als gevolg van de vergrijzing. De verkorte procedure is dan onvoldoende.
De verkorte procedure was onder de huidige omstandigheden een effectief instrument. Dat kan veranderen als het aantal aanvragen sterk toenemen zoals de verwachting is. Met de huidige krapte op de arbeidsmarkt is het niet altijd mogelijk om extra personeel aan te nemen om het groeiend aantal aanvragen in behandeling te kunnen nemen. Daarom nemen we in de Beleidsregels Maatschappelijke Ondersteuning 2024 een zogenaamd 'stoplichtmodel' op. Als het aantal aanvragen stabiel is of afneemt hanteren we de nu geldende zorgvuldige procedure. Bij een (sterke) toename van het aantal aanvragen hanteren we de verkorte procedure. Bij een zeer sterke toename van het aantal aanvragen overwegen we een 'verkorte procedure +'. U wordt daar nader over geïnformeerd bij de behandeling van de Verordening Maatschappelijke Ondersteuning 2024.

1.1.2 De verkorte procedure is niet in lijn met de juridische voorschriften van de Algemene wet bestuursrecht en de WMO 2015 maar volgt de gangbare praktijk in een groot deel van de Nederlandse gemeenten.
De WMO 2015 schrijft voor dat er bij elke aanvraag een integrale afweging moet worden gemaakt. Dit vereist één of meerdere gesprekken aan de 'keukentafel' bij inwoners thuis. De Algemene wet bestuursrecht (Awb) stelt eisen aan een aanvraag, bijvoorbeeld dat deze schriftelijke ingediend moet worden. Tachtig procent van de Nederlandse gemeenten wordt als een gevolg van de vergrijzing geconfronteerd met aanzienlijke wachtlijsten, daarom worden deze regels – altijd met instemming van inwoners zelf en alleen wanneer het in het voordeel is van de inwoner – niet in alle gevallen strikt nageleefd. Het Ministerie staat dit oogluikend toe. Een zorgvuldige naleving van wet- en regelgeving zou automatisch weer leiden tot nieuwe wachtlijsten in onze gemeente en een langere wachttijd voor inwoners in een kwetsbare positie.

financiën

Als we de verkorte procedure niet van toepassing verklaren voor cliënten die vanaf 1 januari 2023 gebruik zijn gaan maken van de WMO, dan betekent dit dat er voor naar schatting € 2 mln aan onrechtmatige uitgaven zijn gedaan. Dit is een dermate grote afwijking dat bij toetsing van de Jaarrekening 2023 daar mogelijk gevolgen aan zitten. Om dat te voorkomen leggen we nu dit voorstel voor.

communicatieparagraaf

N.v.t.

extern overleg

N.v.t.

vervolgtraject

We streven er naar de Verordening Maatschappelijke Ondersteuning 2024 in Q2 ter besluitvorming aan u voor te leggen.

Burgemeester en wethouders van Westland,

de secretaris,	de burgemeester,
M.L.M. Weerts	B.R. Arends